

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE) เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ
หญิงตั้งครรภ์ปกติต่อสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ¹
RESULTS OF INTERPROFESSIONAL EDUCATION (IPE) ON HEALTH PROMOTION
IN PREGNANT WOMEN FOR INTERPROFESSIONAL COLLABORATIVE
COMPETENCY ATTAINMENT

ธัญญมล สุริยานิมิตรสุข² ทุตติยรัตน์ รื่นเรือง³ เอกพจน์ สืบญาติ³
Thunyamol Suriyanimitsuk Tutiyyarat Reunreang Ekkapoj Seubyart
เครือวัลย์ แพทนท์ธี⁴ อัจฉราวรรณ ยิ้มยัง⁴
Kruawan Patnattee Archarawan Yimyong

¹วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

This research was funded by Boromarajonani College of Nursing, Chonburi

²ภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชลบุรี 20000

Maternal-Newborn Nursing and Midwifery Department,

Boromarajonani College of Nursing, Chonburi, Chon buri, 20000, Thailand

³ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชลบุรี 20000

Community Nursing and Psychiatric Nursing Department,

Boromarajonani College of Nursing, Chonburi, Chon buri, 20000, Thailand

⁴ภาควิชาการแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ชลบุรี 20000

Thai Traditional Medicine Department, Sirindhorn College of Public Health, Chonburi, Chon buri, 20000, Thailand

²Corresponding Author E-mail: thunyamol@bnc.ac.th

Received: April 17, 2020

Revised: September 30, 2020

Accepted: December 22, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE) เรื่องการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติ ตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสำรวจสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ, สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ

Abstract

This quasi-experimental research with a one-group pretest-posttest design was aimed at investigating the effects of interprofessional education (IPE) on the topic of health promotion in pregnant women on interprofessional collaborative competency attainment. The samples were 56 nursing students in the Bachelor of Nursing Program, Boromarajonani College of Nursing and Thai traditional medicine students at Sirindhorn College of Public Health, Chonburi. The instruments in this study were the interprofessional education manual that was validated by an expert and the Multidisciplinary Collaboration Competency Survey (ICCAS), which was tested for the Cronbach's alpha reliability coefficient, equaled to .90. Data were analyzed by frequency, percent, mean, standard deviation and dependent t-test.

The result revealed that the posttest performance scores of multidisciplinary collaboration among nurse students of Boromarajonani College of Nursing and students of Thai traditional medicine at Sirindhorn College of Public Health, Chonburi were higher than the pretest performance scores with the statistical significance at the level of .01.

Keywords : interprofessional education, interprofessional collaboration competency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์เป็นสิ่งสำคัญ ทำให้สตรีตั้งครรภ์มีศักยภาพในการดูแลตนเอง รวมทั้งลดภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้น ปัจจุบันสตรีตั้งครรภ์มีแนวโน้มใช้การดูแลสุขภาพแบบผสมผสานเพื่อบำบัดอาการไม่สบายที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์มากขึ้น (Johnson, Kozhimannil, Jou, Ghildayal, & Rockwood, 2016; Somsap & Ingathawornwong, 2014) ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ให้เกิดผลลัพธ์การตั้งครรภ์ที่ดีในปัจจุบันจึงควรเป็นการทำงานระหว่างวิชาชีพแผนปัจจุบันและวิชาชีพที่ทำงานในกลุ่มการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและการดูแลสุขภาพแบบผสมผสาน ได้แก่ แพทย์พยาบาล และแพทย์แผนไทย

การสร้างทีมสุขภาพให้ทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพได้ ต้องทำให้มีความเข้าใจบทบาทของตนเองและสมาชิกในทีมสุขภาพ โดยการมองที่ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง วางเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการดูแลผู้รับบริการจะสามารถทำได้อย่างครอบคลุม ถ้าบุคลากรในแต่ละสาขามีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตน สามารถค้นหาปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสถาบันการศึกษาคควรเตรียมนักศึกษาและให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานร่วมกันกับทีมสหสาขาวิชาชีพ

การเรียนแบบสหสาขาวิชาชีพเป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแบ่งปันความรู้ ทักษะ เสริมสร้างความเข้าใจ

และความร่วมมือทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน และการวิจัยร่วมกันระหว่างสหสาขาวิชาชีพ (Barr, 2009) การเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพนี้ได้นำไปใช้ในหลายประเทศ วิธีเริ่มต้นและวิธีดำเนินการก็มีความหลากหลาย แตกต่างกันไปในแต่ละระดับ (Gilbert, Yan, & Hoffman, 2010) สำหรับวิชาชีพพยาบาลนั้นเป็นวิชาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และสภาการพยาบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพจึงได้กำหนดทักษะการทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี มีความมุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีทักษะการทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ แต่การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมายังขาดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อทักษะการทำงานในวิชาชีพ การพยาบาลหรือสาขาวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งเท่านั้น ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของสหสาขาวิชาชีพมากนัก (Glomjai, Ananchaipattana, & Chachvarat, 2020; Srisujarit, Heetakson, Keadthong, & Janjeang, 2020; Yuenyow, Howharn, & Promsuan, 2019) ดังนั้น จากความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อนำการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพมาใช้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เสริมหลักสูตร (extra curriculum) จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมการใช้ประสบการณ์ตรง สร้างวงจรการเรียนรู้ที่มีการร่วมมือระหว่างสองวิชาชีพ คือ วิชาชีพพยาบาลและวิชาชีพแพทย์แผนไทย โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ให้เกิดสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านการทำงานร่วมกัน 3) ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่ 4) ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการข้อขัดแย้งของทีม ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ นักศึกษายังได้มีประสบการณ์เรียนรู้และทำงานร่วมกันในระหว่างสหสาขาวิชาชีพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติงานจริงทำให้เกิดการยอมรับในระหว่างสหสาขาวิชาชีพ ส่งผลดีต่อการดูแลหญิงตั้งครรภ์และทารกที่มีภาวะปกติในระยะตั้งครรภ์ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE) เรื่องการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติ

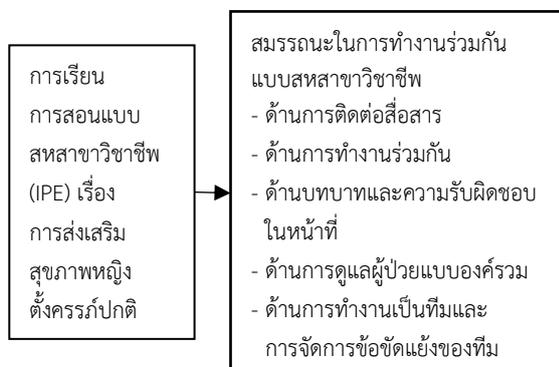
สมมุติฐานวิจัย

สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพภายหลังการจัดการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพของประเทศไทย (Chuenkongkaew,

2015) พัฒนาจาก Framework for Action on Interprofessional Education and Collaborative Practice (WHO, 2010) ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี จำนวน 157 คน และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 48 คน ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561

ตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี จำนวน 28 คน และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 28 คน รวมตัวอย่างทั้งหมด 56 คน ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มคือ แต่ละสถาบันมีการประกาศรับสมัครนักศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

เกณฑ์การคัดเลือก คือ ต้องเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และต้องผ่านการเรียนในรายวิชาการพยาบาล และเป็นนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยที่ผ่านการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย

เกณฑ์คัดออก คือ นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกครั้ง/ยุติการเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพ “การส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติ” ผู้วิจัยได้พัฒนาและผ่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การรับรู้เกี่ยวกับการเรียนแบบสหสาขาวิชาชีพ 2) แบบสำรวจสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ (ICCAS) (Glomjai, Ananchaipattana, & Chachvarat, 2020) ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่ ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการข้อขัดแย้งของทีม ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .90 การแปลผลใช้ค่าเฉลี่ยแบ่งเป็นระดับสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ดังนี้

1.00-1.50 เท่ากับ ระดับสมรรถนะต่ำมาก

1.51-2.50 เท่ากับ ระดับสมรรถนะต่ำ

2.51-3.50 เท่ากับ ระดับสมรรถนะปานกลาง

3.51-4.50 เท่ากับ ระดับสมรรถนะดี

4.51-5.00 เท่ากับ ระดับสมรรถนะดีมาก

การพิทักษ์สิทธิ์ ผู้วิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี เลขที่ BNC REC 04/2562 คณะผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย และการรักษาความลับ แก่ตัวอย่างวิจัยที่ลงนามในใบยินยอม ซึ่งตัวอย่างวิจัยมีสิทธิ์ที่จะออกจากการทดลองได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นเตรียม ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมของผู้เรียนทั้ง 2 หลักสูตร โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การละลายพฤติกรรม และการสร้างความเข้าใจในการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งจัดเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 10-11 คน ในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักศึกษาจากทั้ง 2 หลักสูตร หลังจากนั้นให้ตัวอย่างวิจัยทำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสำรวจสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมอบหมายให้นักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษาหญิงตั้งครรภ์ปกติที่มีอาการไม่สุขสบายในระหว่างการตั้งครรภ์ พร้อมทั้งวางแผนการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติตามขอบเขตการปฏิบัติของสาขาวิชาชีพ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง และเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันแต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มที่เป็นอาจารย์พยาบาลและอาจารย์แพทย์แผนไทยให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้น ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการทำงานของกลุ่ม โดยใช้เวลากลุ่มละ 20 นาที รวมใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง

ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติที่มีอาการไม่สุขสบายในระหว่างการตั้งครรภ์ตามบทบาทสาขาวิชาชีพในสถานการณ์เสมือนจริงที่ห้องปฏิบัติการ โดยใช้การจัดกลุ่มเดิมตามกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง

ขั้นสรุป ผู้วิจัยสรุปการเรียนรู้และประเมินผลภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพโดยผู้วิจัยให้ตัวอย่างวิจัยทำแบบสำรวจสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ เนื่องจากการประเมินตนเองโดยผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และตระหนักใน

ความสามารถและพฤติกรรมของตนเองซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยปรับปรุงความเข้าใจและทักษะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น (McMillan & Hearn, 2008)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบ dependent เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE) เรื่องการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติ

ผลการวิจัย

ตัวอย่างวิจัยนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยในการศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 21-22 ปี มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.00-3.34 ส่วนใหญ่ไม่เคยรับรู้เกี่ยวกับการเรียนแบบสหสาขาวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 96.43 และร้อยละ 100 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.85, SD=.43$) และค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ หลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.38, SD=.32$) ดังตาราง 1

สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ดังตาราง 2 3 และ 4

ตาราง 1 ระดับสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (N=56)

สมรรถนะในการทำงานร่วมกัน แบบสหสาขาวิชาชีพ	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม			หลังเข้าร่วมกิจกรรม		
	M	SD	ระดับ สมรรถนะ	M	SD	ระดับ สมรรถนะ
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.70	.53	มาก	4.21	.42	มาก
2. ด้านการทำงานร่วมกัน	3.98	.66	มาก	4.48	.41	มาก
3. ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่	3.81	.59	มาก	4.33	.49	มาก
4. ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม	3.82	.62	มาก	4.49	.40	มาก
5. ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการ ข้อขัดแย้งของทีม	4.01	.56	มาก	4.46	.40	มาก
ภาพรวม	3.85	.43	มาก	4.38	.32	มาก

ตาราง 2 เปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (N=56)

สมรรถนะในการทำงานร่วมกัน แบบสหสาขาวิชาชีพ	ก่อนเข้าร่วม กิจกรรม		หลังเข้าร่วม กิจกรรม		t	p
	M	SD	M	SD		
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.70	.53	4.21	.42	9.64	.001
2. ด้านการทำงานร่วมกัน	3.98	.66	4.48	.41	6.50	.001
3. ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่	3.81	.59	4.33	.49	6.47	.001
4. ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม	3.82	.62	4.49	.40	8.44	.001
5. ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการ ข้อขัดแย้งของทีม	4.01	.56	4.46	.40	6.39	.001
ภาพรวม	3.85	.43	4.38	.32	11.37	.001

ตาราง 3 เปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของ
นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี (n=28)

สมรรถนะในการทำงานร่วมกัน แบบสหสาขาวิชาชีพ	ก่อนเข้าร่วม กิจกรรม		หลังเข้าร่วม กิจกรรม		t	p
	M	SD	M	SD		
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.81	.57	4.33	.46	7.790	.001
2. ด้านการทำงานร่วมกัน	4.24	.55	4.65	.41	3.962	.001
3. ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่	4.04	.50	4.43	.50	3.345	.002
4. ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม	4.15	.53	4.66	.31	5.314	.001
5. ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการ ข้อขัดแย้งของทีม	4.12	.58	4.52	.37	3.726	.001
ภาพรวม	4.05	.42	4.50	.31	6.419	.001

ตาราง 4 เปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี (n=28)

สมรรถนะในการทำงานร่วมกัน แบบสหสาขาวิชาชีพ	ก่อนเข้าร่วม กิจกรรม		หลังเข้าร่วม กิจกรรม		t	p
	M	SD	M	SD		
	1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.60	.47	4.09		
2. ด้านการทำงานร่วมกัน	3.71	.66	4.30	.33	5.211	.001
3. ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่	3.59	.60	4.23	.46	6.088	.001
4. ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม	3.49	.52	4.32	.42	6.882	.001
5. ด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการ ข้อขัดแย้งของทีม	3.91	.54	4.41	.42	5.445	.001
ภาพรวม	3.66	.34	4.26	.28	10.362	.001

การอภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานวิจัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sethasathien (2015) และ Yuenyow, Howham, and Promsuan (2019) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ตัวอย่างวิจัยที่มาจากต่างวิชาชีพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทบาทของวิชาชีพอื่น ตลอดจนได้ร่วมกันวางแผนการทำงาน มีการสื่อสารเพื่อการดูแลสุขภาพบุคคลที่ครอบคลุมทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพเพิ่มสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

สมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพหลังเข้าร่วมกิจกรรมจากภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ Dubsok (2014) ที่พบว่าทำให้บริการแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ที่ดำเนินการโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ ให้บริการทำให้มีระบบการส่งต่อที่ชัดเจน และผลการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดหลังเข้าร่วมกิจกรรมทั้งของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Intaravichai (2015) ที่พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารและบรรยากาศการสื่อสารแบบสนับสนุน สามารถทำนายความผูกพันของพนักงานได้ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชาชีพยังมีความผูกพันกันไม่มากพอที่จะทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้วยระยะเวลาที่จำกัดทำให้ค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาทีละหลักสูตร พบว่า ทั้ง 2 สาขาวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยด้านการติดต่อสื่อสารน้อยที่สุด

นอกจากนี้ หลังเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า นักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านการทำงานเป็นทีมและการจัดการข้อขัดแย้งของทีม สอดคล้องกับการศึกษาของ Yuenyow, Howham, and Promsuan (2019) เนื่องจากแผนการศึกษาของนักศึกษาแพทย์แผนไทย

ชั้นปีที่ 3 ยังไม่ผ่านการเรียนภาคปฏิบัติที่มีการทำงานเป็นทีมในหอผู้ป่วย แต่เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนที่มีการจำลองสถานการณ์การทำงานร่วมกันกับนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานมาก่อนทำให้นักศึกษาแพทย์แผนไทยได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการประสานงาน แสดงบทบาททั้งผู้นำและสมาชิกในทีม

ส่วนนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุดในด้านการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ มีการจำลองสถานการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างสาขาวิชาชีพทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถใช้องค์ความรู้ของแต่ละศาสตร์มาใช้ในการทำงานอย่างบูรณาการ ทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเชื่อมโยงความรู้และเกิดการวางแผนแก้ปัญหาแบบองค์รวมมากยิ่งขึ้น (Glomjai, Ananchaipattana, & Chachvarat, 2020)

ข้อเสนอแนะ

เป็นแนวทางให้ผู้สอนนำกิจกรรม IPE ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนทั้งในหลักสูตรและ/หรือเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทัศนคติและสมรรถนะของนักศึกษาในการทำงานร่วมกันระหว่างทีมสหวิชาชีพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการ และผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

Barr, H. (2009). An anatomy of continuing interprofessional education. *Journal of Continuing Education in the Health Professional, 29*(3), 147-150.

Chuenkongkaew, W. (Ed.). (2015). *Interprofessional education*. Bangkok: P.A. living.

Dubsok, P. (2014). Development of HIV/AIDS services system by multidisciplinary team and HIV peer group in Khunhan Hospital, Si Sa Ket Province. *Journal of Health Science, 23*(4), 667-676.

Gilbert, J. H., Yan, J., & Hoffman, S. J. (2010). A WHO report: Framework for action on interprofessional education and collaborative practice. *The Journal of Allied Health, 39*(Suppl 1), 196-197.

Glomjai, T., Ananchaipattana, N., & Chachvarat, T. (2020). The development of learning activities of trans-professional education (TPE) for caring of depending elderly people. *Nursing Public Health and Education Journal, 21*(1), 125-138.

Intaravichai, P. (2015). *The Effects of communication factors and flow at work to employee engagement and organizational citizenship behavior* (Master Thesis). Thammasat University, Pathumthani.

Johnson, P. J., Kozhimannil, K. B., Jou, J., Ghildayal, N., & Rockwood, T. H. (2016). Complementary and alternative medicine use among women of reproductive age in the United States. *Women's health issues: official publication of the Jacobs Institute of Women's Health, 26*(1), 40-47. <https://doi.org/10.1016/j.whi.2015.08.009>

McMillan, J. H., & Hearn, J. (2008). Student self-assessment: The key to stronger student motivation and higher achievement. *Educational Horizons, 87*(1), 40-49.

Sethasathien, S. (2015). A model of interprofessional education (IPE) in department of physical medicine and rehabilitation, Udonthani Hospital. *Journal of Thai Rehabilitation Medicine, 25*(2), 65-70.

Somsap, Y., & Ingathawornwong, T. (2014). Alternative and integrated methods of healthcare used by southern Thai pregnant women. *Thai Journal of Nursing Council, 29*(2), 114-126.

Srisujarit, D., Heetakson, C., Keadthong, W., & Janjeang, R. (2020). The readiness for interprofessional education among undergraduate students: A case study of a volunteer camp project for higher education institutions in Surat Thani province. *Journal of Nurses Association of Thailand Northern Office, 26*(1), 101-111.

World Health organization. (2010). *Framework for action on interprofessional education and collaborative practice*. Retrieved from http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/en/

Yuenyow, T., Howham, C., & Promsuan, W. (2019). Effects of interprofessional education on perception on interprofessional roles and responsibility, and teamwork. *Journal of Nursing, Public Health, and Education, 20*(1), 137-147.